

LETNIK XXXII, ŠTEVILKA 2/2016

NOVA GLASILO
FILATELISTIČNE
ZVEZE SLOVENIJE
FILATELIJA

ISSN 1408-0303

Peter Suhadolc Prvi slovenski FIP sodnik Igor Pirc	4
Peter Suhadolc Novi slovenski nacionalni sodnik Boštjan Petauer	5
Igor Pirc Dr. Ernst Bernardini (1926-2016)	6
Igor Pirc 100 let prvih slovenskih poštних znamk – verigarjev	7
Boštjan Petauer Bosna in Hercegovina 1900/1	8
Boštjan Petauer Bosna in Hercegovina 1901/5	12
Bojan Bračič Komerzialne poštne znamke	14
Veselko Guštin Priložnostni žig Konference držav naslednic Avstro-Ogrske v Portorožu	16
Slobodan Sokolović Taborišče za vojne ujetnike na Reki med 2. svetovno vojno	18
Bojan Bračič Poštni urad Marburg	20
Igor Pirc Filatelistični simpozij na Koroškem	24
Igor Pirc Novosti in nove pridobitve v knjižnici dr. Antona Lavriča – pomlad 2016	25
Bojan Bračič Naj maksimum karta iz leta 2013	26
Staša Bračič Balkanfila 2016, Tirana	22
Veselko Guštin Alpe-Jadran razstava Szombathely 2016	30
Veni Ferant Uspešna prireditve v Celju	32
Igor Pirc Srečanje Delovne skupnosti Balkanfila v Tirani	34
Igor Pirc Na obisku pri filatelističnih prijateljih v Moldaviji	36

Bojan Bračič Sodelovanje na razstavah v tujini	37
--	----

Bojan Bračič Zbor članov FZS 2016	40
---	----

Bojan Bračič The De La Rue Collection	42
---	----

NOVA FILATELIJA

Glasiló Filatelistične zveze Slovenije

*“Za bogatitev in širjenje
filatelističnega znanja”*

Za izdajatelja:
Peter Suhadolc

Uredniški odbor

Glavni in odgovorni urednik:
Bojan Bračič
e-naslov: bojan.bracic@trieria.net

Člani uredniškega odbora:
Vencelj Ferant, Veselko Guštin,
Igor Pirc, Lojze Tomc

Ponatis člankov z navedbo avtorja je
dovoljen samo s pisnim soglasjem
uredništva.

Fotografija na ovitku:
Pismo poslano v Troppau, za 1 heller
prefrankirano (razlog nepoznan) z
ustreznim dohodnim žigom.

Prelom in tisk:
www.evrografis.si
junij 2016

Naklada:
1000 izvodov

Naslov uredništva:
Filatelistična zveza Slovenije
p. p. 1584
1001 Ljubljana
<http://www.fzs.si>

ISSN 1408-0303

Cena: 2 EUR, za tujino 3 EUR
Glasiló prejemo člani FZS brezplačno.

NOVA FILATELIJA

GLASILO FILATELISTIČNE ZVEZE SLOVENIJE

LETNIK XXXII

ŠTEVILKA 2/2016

Beseda urednika

Določene stvari je treba od časa do časa ponoviti. Čeprav sem o vsebini Nove filatelije že nekajkrat pisal, se moram na to spet vrniti ob spodnjem predlogu, ki ga je zapisal gospod Zvone.

»Predlagal bi tudi, da v NF objavite tudi kakšne zanimivosti na znamkah, povezanih z motivi ali pa objavite zanimive internetne naslove, nasvete, skratka poljudno za vsakogar nekaj. Za »prave« filateliste malo strokovnega, ter poljudno za ljubiteljske zbiralce. Menim, da bi vsi imeli korist.«

Najprej ne vem, kateri so pravi in kateri nepravi ali samo ljubiteljski filatelisti. Vsi, ki se ukvarjamo z zbiranjem znamk in drugega filatelističnega gradiva, smo pravi filatelisti in ljubitelji filatelije; beseda filatelija namreč pomeni v poenostavljenem prevodu ljubezen do poštnih znamk. Da pa se filatelisti med seboj razlikujemo po vsebini in načinih zbiranja, pa ni nobena skrivnost. Zelo znano je dejstvo, ki pravi: če tisoč filatelistom postavite enako vprašanje, kaj je to filatelija, boste dobili tisoč različnih odgovorov. Res je, da si bodo mnogi zelo podobni, toda mnogi bodo tudi precej različni. Da bi se nekdo ukvarjal z vsem, je nemogoče, tako si je pač vsak izbral določeno področje. Nekateri se posvečajo določenim temam, drugi proučujejo poštno godovino, tretjim so pri srcu celine, nekaterim kolki in tako naprej.

Novo filatelijo urejujem 19. leto in ves čas sem trdil, da je Nova filatelija revija za vse člane FZS in takšna naj bo tudi njena vsebina. Da pa vsa področja zbiranja v Novi filateliji niso vselej enako zastopana, ni nikogaršnja krivda. Vsi, ki sodelujemo pri nastajanju naše revije, to delamo prostovoljno, pomeni brez kakršnega koli plačila. Na ta način je težko od nekoga zahtevati, naj piše o nečem, kar ga posebej ne zanima in ni njegovo področje zbiranja. Na žalost nekaterih je tistih, ki raziskujejo in pišejo o poštni zgodovini, precej več od drugih, ki se ukvarjajo z motivi na znamkah in so pripravljene o tem tudi kaj napisati, čeprav smo tudi o posameznih tematikah v preteklosti že objavljali različne prispevke. Tudi naslovi za menjavo in kratke zanimivosti najdejo pot v Novo filatelijo, lepo pa je, če jih pripravi še kdo drug kot le urednik in nekaj članov uredniškega odbora. Pričakujem torej »pomoč« zainteresiranih.

Prvi slovenski FIP sodnik v razredu Poštne celine: Igor Pirc

Fotografija Veni Ferant.

Čeravno na FZS še nismo prejeli zadevnega uradnega pisma FIP, Mednarodne filatelistične federacije, je naš podpredsednik FZS, gospod Igor Pirc, na pravkar zaključeni veliki filatelistični razstavi New York 2016 uspešno prestal izpit za polnopravnega FIP sodnika za poštne celine. Igorju Pircu iskrene čestitke v imenu FZS ter vseh slovenskih filatelistov.

Igor Pirc, član FD Ljubljana, in bivši predsednik FZS, se že od nekdaj ukvarja z zbiranjem in proučevanjem poštnih celin, posebej tistih v uporabi na ozemlju današnje Republike Slovenije, ter z objavljanjem zadevnih strokovnih člankov na to temo. Da postaneš FIP sodnik v določenem tekmovalnem razredu, moraš najprej doseči

pozlačeno kolajno s svojo razstavno zbirko. No, novepečeni sodnik je imel tu nekoliko sreče, saj je pozlačeno kolajno dosegel leta 2013 v Avstraliji s svojim razstavnim eksponatom »Poštne celine na slovenskem ozemlju 1861-1945«. Le nekaj mesecev kasneje so pogoje za sodniške pripravnike postrili, saj mora od tedaj kandidat za pripravnika doseči vsaj veliko pozlačeno kolajno. Nedvomno pa bo Igor Pirc ta nivo v bližnji prihodnosti tudi dosegel.

Kot sem že omenil, je Pirc svoje pripravništvo uspešno opravil na svetovni filatelistični razstavi v New Yorku junija letos. Član FIP uprave, odgovoren za sodniške pripravnike, Avstralec Bernie Beston, ki ga je ustno izprašal, mi je na razstavi potrdil, da je izpit opravil z odliko in da je razgledan in dober sodnik, od katerega mnogo pričakujejo.

Igorju Pircu želimo, da bi lahko čim prej uveljavil svoje FIP sodništvo tudi na svetovni FIP razstavi in da bi mu bilo sojenje v čim večje zadovoljstvo. Prepričan sem, da bo s svojimi bogatimi izkušnjami pridobil za zbiranje in razstavljanje poštnih celin marsikaterega zbiralca in da bo znal primerno svetovati vsem, ki poštne celine razstavljajo.

Vsi pri FZS smo ponosni, da imamo sedaj mednarodne sodnike v vseh najpomembnejših FIP tekmovalnih razredih in da je Igor Pirc med njimi.

Peter Suhadolc

Novi slovenski nacionalni sodnik v razredu maksifilije: Boštjan Petauer

Fotografija Veni Ferant.

Maksifilija, to je zvrst zbiranja razglednic z žigosano znamko na ilustrirani strani, pri čemer je merodajna maksimalna skladnost med motivom razglednice, znamke in žiga, ni med najpopularnejšimi med filatelisti. Na vseh razstavah, tudi naših, je delež takih eksponatov majhen. Pri nas je za popularizacijo te zvrsti zbiranja in razstavljanja, skupaj z razstavljanjem razglednic, posebej zaslužno Koroško filatelistično društvo, ki vsaka štiri leta prireja na Ravnah tekmovalno razstavo MaksiRavne. Do sedaj smo to področje ocenjevali nekateri izmed nacionalnih sodnikov, ki imamo največ tovrstnih izkušenj.

Maksifilija je ena od zvrsti zbiranja, ki posebno »leži« Boštjanu Petauerju, članu FD Ljubljana. Že dolga leta zbira maksimum kartice tako s slovenskimi motivi, kot tiste z motivi pirenejske

državice Andore. Njegov prvi in doslej najuspešnejši tekmovalni eksponat, »Andora – Kraljica Pirenejev«, predstavlja prav to malo državo. Z njim je leta 2014 na državni razstavi v Ljubljani in nato na razstavi Hunfila v Debrecenu, Madžarska, dosegel pozlačeno kolajno.

Lani je Petauer zaprosil FZS, da bi postal nacionalni sodnik v razredu maksifilija. Uprava FZS je sklenila, da bo pripravništvo opravil na razstavi FIMERA v Trbovljah. Ker žal lani na FIMERI ni bilo eksponatov iz te zvrsti, je na tej razstavi opravil le okvirni del seznanjenja s sodniškim delom in ocenjevanja ostalih tekmovalnih razredov. Priložnost, da pripravništvo dokonča, se je pojavila na letošnji Alpe Jadran razstavi v Szombathelyu na Madžarskem, kjer je bilo prijavljenih nekaj eksponatov maksifilije. FZS je naslovila na madžarsko federacijo prošnjo, če lahko Petauer opravi sodniško pripravnost na tej razstavi. Prošnji so ugodili in Petauer je v tematski ekipi pod mojim vodstvom in ob sodelovanju hrvaškega nacionalnega sodnika Daria Stelle uspešno preстал tako praktični kot teoretski del zadevnega izpita. Uradno pismo predsednika sodniškega zbora in organizatorja Alpe Jadran razstave v Szombathelyu je to pred kratkim tudi potrdilo.

Boštjan Petauer se je tako kot prvi izrecno specializirani sodnik za maksifilijo pridružil ekipi nacionalnih sodnikov pri FZS. Novopečenemu sodniku iskrene čestitke, tako v imenu sodniškega zbora kot tudi celotne FZS.

Peter Suhadolc

Dr. Ernst Bernardini (1926-2016)

Februarja letos so se svojci in prijatelji poslovili od upokojenega predsednika senata avstrijskega vrhovnega sodišča dr. Ernsta Bernardinija, človeka, ki je svoje življenje posvetil pravni stroki in filateliji. O prvi zavezi največ pove njegov službeni položaj, ki so ga opisovali kot »najvišjega pravnika po funkciji v državi«. Tako delaven, natančen in uspešen je bil tudi v raziskovanju in objavljanju poštne zgodovine.

V svojem raziskovalnem delu je objavil več temeljnih del za avstrijsko poštno zgodovino, kot npr. 100 let portovnih znamk Avstrije, in Taksirana pisemska pošta v, iz in preko Avstrije (1894-1914), omeniti velja tudi njegovo predavanje na srečanju Royal Philatelic Society London (RPSL) ob razstavi WIPA 2000 z naslovom Na poti k znamki. Ta predstavitev je bila namreč prvi korak na poti k osvetlitvi vloge in prispevka našega rojaka Lovrenca Koširja k uvedbi poštних znamk v samostojni knjižni izdaji.

Dr. Bernardini se je namreč odločil, da bo raziskal in ovrednotil vsa znana in še neznan arhivska gradiva o Lovrencu Koširju in na tej osnovi predsta-

vil najverjetnejšo različico Koširjevega prispevka k uvedbi poštних znamk in izboljšavi siceršnje poštne prakse. K raziskovalnemu delu je pritegnil tudi FD Lovro Košir iz Škofje Loke in Filatelistično zvezo Slovenije. Za naju s prof. Cerkvenikom, ki sva se v to sodelovanje vključila, je bilo to nepozabno triletno obdobje pridobivanja različnih arhivskih dokumentov in druženj na domu dr. Bernardinija v kraju Eben pri Griffnu v Zgornjedravski dolini na Koroškem.

Dr. Bernardini je tako pripravil knjigo Lovrenc Košir, pobudnik poštne znamke, ki je izšla sočasno v nemškem in slovenskem jeziku, predstavljena pa je bila leta 2004 na Simpoziju v Celovcu in v Škofji Loki, podprta z avtorjevimi obširnim referatom. Samo pravnik takšnega formata je lahko vsa zbrana dejstva zakrožil v najverjetnejšo ne ravno najbolj srečno življenjsko zgodbo našega rojaka in tako postavil novo razumevanje Koširjevega prispevka poštni praksi tedanjega časa.

Ob skupni predstavitvi slovensko-avstrijske poštne znamke, posvečene najstarejšemu poštemu uradu v Postojnski jami, je dr. Bernardini prijazno predstavil delovanje našega rojaka Viktorja Zupančiča, dejavnega v obravnavi poštne literature v avstrijsko-nemškem okolju.

FD L. Košir Škofja Loka in Filatelistična zveza Slovenije sta dr. Ernsta Bernardinija za njegov prispevek k raziskovanju in objavi dela Lovrenca Koširja imenovali za častnega člana.

V imenu Filatelistične zveze in svojem osebnem imenu se pokojnemu zahvaljujem za njegov izjemni prispevek svetovni in slovenski filateliji in izrekam soprogi in družini globoko sožalje.

Igor Pirc

100 let prvih slovenskih poštnih znamk – verigarjev Priprave na obeležitev

Novembra in decembra 1918 so po nalogu tedanje poštne uprave Države Slovencev, Hrvatov in Srbov v Ljubljani nastali osnutki prvih slovenskih poštnih znamk, ki so bile v tiskarni Blaznik natisnjene pred 3. januarjem 1919, dnevom prve poznane uporabe v poštnem prometu. Znamka z likom sužnja, ki trga verige, delo slikarja Ivana Vavpotiča, je postala simbol samostojnosti južnoslovanskih narodov, bila v uporabi na skoraj dveh tretjinah države SHS, in na mejnih področjih, v velikih nakladah in varietetah papirjev, barv, zobčanja in vrst tiska.

Verigarji so prve slovenske poštne znamke in v svetu filatelije samostojen pojem.

Zveza FZS bo stoletnici verigarjev posvetila 2. mednarodni strokovni simpozij VERIGARJI 100, ki bo v Viteški dvorani Muzeja novejšje zgodovine v Ljubljani v prvi polovici oktobra 2018. K udeležbi je povabila referente prvega simpozija iz leta 2009 in tudi druge, priznane strokovnjake in raziskovalce teh znamk in z njimi povezane poštne zgodovine. Večina se je na povabilo odzvala pritrdilno in pripravljali odbor simpozija v sestavi Bojan Kranjc, dr. Helmut Kobelbauer in Igor Pirc je skupaj z njimi izoblikoval teme, ki jih bodo obdelali. Do septembra letos so vsi dolžni predložiti sinopsis svojega prispevka.

Referati bodo pripravljani v slovenščini ali angleščini in za Zbornik simpozija vsi navzkrižno prevedeni in objavljeni pred samim dogodkom. O pripravah in samem dogodku bomo še poročali.

Namen prireditve je poudariti razvoj državnosti slovenskega naroda – znamke so simbol, prav tako kot zastava, grb ali denar – obenem pa pomen in prispevek verigarjev in Slovenije poštnemu in filatelističnemu svetu.

Igor Pirc

**100 LET VERIGARJEV
PRVIH SLOVENSkih
POŠTNIH ZNAMK**

**MEDNARODNI SIMPOZIJ
IN FILATELISTIČNA RAZSTAVA
LJUBLJANA 15.–19. 10. 2018**

Spletna stran Filatelistične zveze Slovenije www.fzs.si je v današnjem času idealna možnost za hitro informiranje. Na njej najdete različne informacije o delovanju Zveze in njenih organov pa tudi najrazličnejše informacije o novostih pri posameznih društvih, članih FZS.

Vabimo vas, da redno obiskujete to stran in ste tako seznanjeni z različnimi novostmi, društva pa vabimo, da izkoristijo možnost objavljanja informacij o svojem delovanju in novostih na tej spletni strani.

Bosna in Hercegovina 1900/1

Zaradi valutne reforme, s katero je bila, podobno kot v vsej Avstro-Ogrski monarhiji, s 1. januarjem 1900 zamenjana prejšnja valuta krajcarjev in goldinarjev z novo, ki so jo sestavljali hellerji in krone, se je pojavila potreba po izdaji serije znamk z novo valuto.

Hellerske vrednote so bile enake kot prejšnja serija in so predstavljale grb cesarske hiše, medtem ko so bile kronske vrednote z istim motivom večje. Hellerske vrednote so bile označene zgolj s številkami (levo in desno spodaj), medtem ko so imele kronske vrednote (za 1, 2 in 5 kron) poleg vrednote še črko K, oboje na vseh štirih vogalih znamke.

Razlika med obravnavano in prejšnjo (v valuti krajcar) je v tem, da so imele prejšnje znamke vrednost navedeno v levem in desnem zgornjem kotu, v hellerski valuti pa v levem in desnem spodnjem kotu.

Znamka v valuti krajcar (levo) in heller (desno).

Znamke so izhajale postopoma od 1. januarja 1900 do aprila 1901, največ pa jih je izšlo marca 1900. V prvih mesecih so se lahko v določenih primerih uporabljale še znamke prejšnje izdaje, pri čemer je 1 krajcar veljal 2 hellerja. Znamki za 1 in 2 hellerja sta se sprva uporabljali le za frankiranje časopisnih pošilk, od 15. novembra 1901 pa tudi za ostale pošiljke. Celotna serija je obsegala 11 hellerskih vrednot od 1 do 50 hellerjev in 3 kronske vrednote (za 1, 2 in 5 kron).

Znamke so bile tiskane na različnih papirjih, tudi z vodnim znakom ZEITUNGS-MARKEN, a le pri nakladi na

tankem papirju enkrat v poli (kar pomeni, da so deli tega vodnega znaka vidni le pri nekaterih znamkah) in različno zobčane (več o tem v nadaljevanju) v tehniki knjigotiska. Hellerske vrednote so bile tiskane v polah po 200 kosov (ki so bile kasneje za dobavo na poštних okencih razpolovljene), kronske vrednote pa v polah po 100 kosov in so bile kot take poštam tudi dobavljene. Gumiranje je bilo isto kot pri predhodni izdaji.

Obstajajo tudi nezobčane znamke, razen najredkejših hellerskih vrednot za 20, 30 in 40 hellerjev.

Znamke so bile frankaturno veljavne do 31. oktobra 1906.

Najredkejše 3 hellerske vrednote (zgoraj) in vse 3 kronske vrednote (spodaj). Primerki nezobčanih znamk.

Poskusni tiski

Tega je kar nekaj in upravičeno se postavlja vprašanje, ali so bili vsi potrebni v zvezi z izdanimi znamkami ali pa je kaj tudi filatelistično inspiriranega materiala. Jasnega odgovora na to vprašanje ni.

Tako so poznani nezobčani tiski v črni barvi na negumiranem kartonskem papirju v obliki bloka brez oznake vrednosti, prav tako cela nezobčana serija v črni barvi in v obliki bloka in tudi na kartonskem papirju; ta z oznakami vrednosti. Nadalje obstaja cela nezobčana serija v izdanih barvah na kartonskem papirju brez gume, cela serija posameznih znamk v črni barvi na tankem papirju v obliki bloka brez gume, kakor tudi v polah tiskana cela serija nezobčanih znamk v originalnih barvah na tankem ali srednje debelem papirju brez gume, vse zadnje razen že omenjenih treh najredkejših znamk. Je pa vse omenjeno bolj ali manj redko.

Poskusni črni tisk znamke za 1 heller.

Posebnosti tiska

Pri nekaterih vrednotah obstajajo bolj ali manj izraziti odtenki barv, kar pa ne vpliva na njihovo vrednost. V celoti gledano je bil tisk dober. Obstaja le majhno število tipičnih napak pri samo manjšem številu vrednot, ki pa niso posebej zanimive, zaradi česar tudi nimajo kake posebne vrednosti.

Precej bolj zanimive in redkejšje so znamke z dvojnimi tiskom, ki so poznane pri vrednotah za 1, 5, 10 in 40 hellerjev. Znamki za 5 in 40 hellerjev sta poznani tudi na potovanih pismih, ki pa

so precej redka.

Dvojni tisk znamke za 5 hellerjev.

Znamka za 1 heller je poznana tudi kot tète-bêche in je redka, vendar gre pri tem za makulaturu.

Zobčanja in njegove posebnosti

Znamke so bile zobčane linijsko 10 1/2 (prva naklada, ne vse vrednote) in 12 1/2 (vse vrednote). Osem vrednot te serije (za 1, 2, 3, 6, 10, 20, 25 in 30 hellerjev) obstaja tudi v mešanih zobčanjih (10 1/2 x 12 1/2 ali obratno in 13 x 13 1/2 - le vrednota za 2 hellerja). Vse omenjene vrednote ne obstajajo v vseh zobčanjih, skupno pa jim je (razen vrednote za 2 hellerja), da so zelo redke.

Obstajajo dvojno zobčane znamke ter tudi delno navpično nezobčane; slednje v literaturi še nisem zasledil, vse skupaj pa je tudi precej redko.

Navpično delno nezobčan par.

Leta 1905 je sledila posebna izdaja teh znamk (le 11 v seriji, brez treh najdražjih hellerskih vrednot), namenjenih pomembnim osebnostim (po domače »velikim živinam«), pri čemer so bila uporabljena zobčanja 6 1/2 ter 12 1/2 v različnih kombinacijah in brez naprej

določenega načrta, pri nekaterih pa tudi $9 \frac{1}{4}$ (te so nekoliko redkejše), znamke pa so lahko tudi delno nezobčane. Podrobnosti o tej izdaji niso poznane, znano je le, da se niso prodajale na poštah, bile pa so frankaturno veljavne in zato obstajajo z njimi izključno filatelistično frankirana pisma.

Posebne izdaja: vrednota za 1 krono zobčanje $9 \frac{1}{4}$ (zgoraj, na levi strani, ostale so $12 \frac{1}{2}$) in robni četverec znamke za 5 kron z vodoravnim zobčanjem $6 \frac{1}{2}$ in navpičnim $12 \frac{1}{2}$ (spodaj).

Vrste papirjev

Od vršne izdaj bosansko-hercegovskih vzhodnih je prav ta najbolj »bogata« z vrstami papirjev, na katerih je bila natisnjena, saj ločimo naslednje:

- navaden papir,
- tanek papir,
- progast papir,
- mrežast papir in
- kartonski papir

Najpogostejši je navaden papir brez vodnega znaka, debeline cca 0,07 do 0,085, v posameznih primerih tudi 0,09 mm.

Za začetne naklade vrednot od 1 do 30 hellerje in vrednoto za 50 hellerjev je bil uporabljen tanek papir, pri katerem se kot že omenjeno pojavlja enkrat v polji tudi vodni znak. Gre za isti papir, debeline od 0,06 do 0,07 mm, na ka-

terem so bile natisnjene krajcarske vrednote v 19. stoletju. Na tem papirju so poznane vse hellerske vrednote, razen tiste za 40 hellerjev (in nobena kronska), ki so precej redkejše kot enake, natisnjene na navadnem papirju.

Debelejše strukturiran papir brez vodnega znaka se pojavlja tudi s progami (progast papir), pri čemer so proge pri hellerskih vrednotah vodoravne, pri kronskih pa navpične (zaradi različnega položaja tiska). Proge najlažje vidimo, če pogledamo znamko pod kotom proti svetlobi, moram pa iz lastnih izkušenj reči, da določanje te vrste papirja ni vedno enostavno, zlasti, če gre za manj izrazite proge. So pa znamke na tem papirju precej redkejše kot na navadnem. Na tem papirju so poznane vse vrednote, tako hellerske kot kronske. Ta papir je bil najprej mišljen za celotno izdajo, vendar so iz cenovnih razlogov hitro prešli na navaden papir.

Naslednji papir je mrežast, ki se pojavlja pri eni od kasnejših naklad hellerskih vrednot v zobčanju $12 \frac{1}{2}$, ampak ne pri vseh. Ima mrežasto strukturo, po kateri je dobil ime. Najlažje ga prepoznamo, če znamko gledamo proti svetlobi, kjer vidimo majhne pike. Barve pri znamkah na tem papirju so bolj blede kot pri ostalih nakladah. Na tem papirju je poznanih le nekaj vrednot, kar pa se tiče določanja, pa velja isto kot pri progastem papirju. Tu sta zlasti redki vrednoti za 2 in 6 hellerjev v zobčanju $10 \frac{1}{2}$.

Posamezne vrednote so poznane tudi na kartonskem papirju debeline 0,10 do 0,12 mm brez vodnega znaka, pri čemer obstaja znamka za 5 hellerjev tudi progastem kartonskem papirju. Vse omenjene znamke so precej redke.

Ponatisi (Novotiski)

Obstajajo ponatisi znamk za 20, 30 in 40 hellerjev iz leta 1911, se pravi treh najredkejših znamk te serije. So bolj bledih barv kot originali.

Novotiski (spodaj) in originalne znamke (zgoraj).

Ponaredki

Iz Belgije in Pariza izvirajo precej primitivni ponaredki vseh vrednot, tako zobčani kot nezobčani, ki pa se pogosto pojavljajo v zbirkah. So na gumiranem papirju, barve so bolj blede kot pri originalih, uporabljeno pa je tudi zobčanje 11-11 1/2, ki ga pri originalih ni.

Parček ponaredkov (levo) in original (desno) vrednot za 6 (zgoraj) in 50 (spodaj) hellerjev.

Pisma

Pisma te izdaje, zlasti pravilno frankirana z višjimi vrednotami, so precej redka in iskana. Precej pogosto pa se vidijo pisma z znamko za 5 hellerjev (tarifa za razglednice in dopisnice) in

10 hellerjev (pisma 1. stopnje).

Pravilno frankirana tiskovina.

Boštjan Petauer
bostjan.petauer@siol.net

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Österreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag,
2. Passer A., Die Postwertzeichen von Bosnien und Herzegowina, Prag 1930,
3. Michel Österreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, München 2013,
4. Radičević Đ., Falzifikati u filateliji Bosne in Hercegovine 1879 -1918, Filatelističko društvo Banja Luka, 2015
5. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2. svetovno vojno),
6. Zasebna zbirka

Bosna in Hercegovina 1901/5

Kmalu po zaključku tiskanja prve izdaje rednih znamk v hellerski valuti so začeli z izdajo druge, ki pa je obsegala le pet vrednot. Od prve se razlikuje le v tem, da je vrednost v spodnjih levih vogalih odtisnjena v črni barvi v nasprotju s prvo, kjer so ustrezne številke bele.

Primerjava obeh izdaj

Najprej je izšla znamka za 35 hellerjev (10. novembra 1901), po porabi ustreznih vrednosti prve izdaje še znamke za 20, 30 in 40 hellerjev (10. maja 1902, 20. septembra 1903 in 10. junija 1903), kot zadnja pa vrednota za 45 hellerjev (10. januarja 1905).

Znamke so bile tiskane v tehniki knjigotiska na različnih papirjih brez vodnega znaka in zobčane linijsko 12 ½. Znamke z vrednostmi za 20, 30, 35 (tarifa za priporočeno pismo prve tarifne stopnje v notranjem prometu, ki je v prvi izdaji ni bilo) in 40 hellerjev v črni barvi so bile izdane zaradi nevarnosti zamenjave, zlasti pri umetni svetlobi, z vrednostmi za 10, 6, 25 in 3 hellerje prejšnje izdaje v precej podobnih barvah, znamka za 45 hellerjev pa tudi zaradi potreb poštnega prometa (tarifa za priporočeno pismo druge tarifne stopnje v notranjem prometu). Glede vrst

papirja, tiska in gumiranja velja, kar smo navedli pri prejšnji izdaji.

Poleg zobčanih obstajajo te znamke tudi kot nezobčane.

Poskusni tiski

Esejev in poskusnih tiskov tudi pri tej izdaji ne manjka, v glavnem velja vse, kar smo navedli že v prispevku o izdaji 1900/1.

Posebnosti tiska

Znamka za 35 hellerjev obstaja v dveh barvah: v sivo-ultramarinski in črni ter (prusko) modri in črni. Prva je, zlasti nežigosana, precej redka. Poznanih je nekaj tipičnih napak, ki pa nimajo posebne vrednosti.

Znamka za 20 hellerjev je poznana tudi kot tête-bêche in je redka, vendar gre tudi tu, podobno kot pri prejšnji izdaji, za makulaturo.

Posebnosti zobčanja

Obstajajo vodoravno nezobčane in dvojno zobčane znamke; v literaturi jih še nisem zasledil.

Prav tako so poznane vse vrednote v posebnem zobčanju, o katerem smo več pisali že v prispevku o prejšnji izdaji.

Popolna serija izdanih znamk (35 hellerjev v obeh barvah).

Vodoravno nezobčane (spodaj) in dvojno zobčane (zgoraj) znamke.

Posebna izdaja: vrednota za 45 hellerjev z vodoravnim zobčanjem $6\frac{1}{2}$ in navpičnim $12\frac{1}{2}$.

Papirji

Poleg navadnega so bile obravnavane znamke tiskane tudi na progastem in mrežastem papirju, tako kot pri prejšnji izdaji. Znamke, tiskane na progastem papirju, so redke (nekaterne nežigosane sploh niso poznane), na mrežastem nekoliko manj.

Zaključek

Ponaredki znamk te izdaje niso poznani. Ker so bile v uporabi le malo časa (1906 jih je nadomestila nova redna izdaja, o tej pa kdaj prihodnjič), so pisma precej redka in iskana.

Boštjan Petauer
bostjan.petauer@siol.net

Literatura in viri

1. Ferchenbauer U: Handbuch und Spezialkatalog, Band IV, Ungarn 1867, Österreichische Post im Ausland, Wien 2008, Selbstverlag,
2. Passer A., Die Postwertzeichen von Bosnien und Herzegowina, Prag 1930,
3. Michel Österreich Spezialkatalog, Schwanneberger Verlag GmbH, München 2013,
4. Radičević Đ., Falzifikati u filateliji Bosne in Hercegovine 1879 -1918, Filatelističko društvo Banja Luka, 2015
5. Priručnik maraka hrvatskih zemalja, knjiga 1, svezak 1, Hrvatski filatelistički savez, brez letnice (ampak pred 2. svetovno vojno),
6. Zasebna zbirka

Zbiram šahovsko tematiko na znamkah, blokih, poštnih celinah, žigih, kovancih ter značkah in sem član več filatelističnih klubov, kjer se ukvarjajo s to tematiko in izdajajo o tem celo biltene. Slovenija ima dovolj žigov in nekaj znamk s temo šaha, zato bi si želel vzpostaviti stik z zbiralcem, ki ga ta tematika zanima. Obvladam angleški jezik.

Remi Ferre, Španija
REMICHESS@telefonica.net

Komercialne poštne znamke

Pred dobrim mesecem sem od kolegov iz sosednje države dobil znamko, ki me je s svojim videzom malo presenetila; izgleda kot reklama za priznanega proizvajalca avtomobilov. To me je spodbudilo, da sem poiskal več podatkov o tej izdaji.

Osnovne podatke mi je posredoval g. Ivo Aščić iz Hrvatske pošte, nekaj informacij sem dobil od kolegov Ivana Draškovića in Daria Stelle, pomagal pa sem si tudi s katalogom hrvaških znamk (Julije Maras, Katalog poštanskih maraka Republike Hrvatske, Zagreb 2011).

Komercialne znamke izdaja hrvaška pošta od leta 2008. V tem letu je izdala štiri takšne znamke. Izdaja jih na podlagi posebne zahteve pravne ali fizične osebe. Naročnik sam izbere motiv. Za razliko od rednih in priložnostnih znamk so komercialne znamke v uporabi le eno leto od dneva izdaje, zato je na vsaki znamki poleg letnice zapisan tudi mesec izdaje. Omenjena znamka je izšla februarja letos, zato najdemo v levem spodnjem kotu zapis II. 2016.

Komercialne znamke imajo lahko različne oblike. Ob tem je le omejitev, da vodoravne in navpične dimenzije niso manjše od 15 mm ali večje od 50 mm. Običajno se poleg znamke tiska tudi vinjeta s propagandno vsebino naročnika znamke. Vinjeta je na desni strani znamke in je praviloma manjša od znamke. Komercialne znamke so natisnjene v polah po deset znamk in

deset vinjet. Imajo enako »opremo« kot ostale redne in priložnostne znamke v skladu s konvencijo SPZ (UPU): ime države, oznako izdajatelja, nazivno vrednost. Hrvaška pošta ob izidu znamke pripravi tudi ovitek prvega dne, kot ob vseh priložnostnih znamkah.

Znamke so na nek način podobne osebnim znamkam, ki jih poznamo pri nas in še kje v svetu, vendar se razen časovne določenosti veljave v poštnem prometu, ki je omejena na eno leto, razlikujejo še po eni, za zbiralce pomembni stvari. Če osebne znamke dobi v celoti (kompletno naklado) naročnik in plačnik teh znamk, dobi komercialne znamke naročnik le v omejenem deležu 1000 izvodov, sicer pa se te znamke prodajajo na poštinih okencih in so tako enako kot redne in priložnostne znamke dostopne zbiralcem. Po podatkih iz marca letos so naklade 100.000 ali 200.000 kosov, kar stane naročnika 79.000 (10.520) oziroma 150.000 kun (20.000 €). Naročnik dejansko plača oglaševanje preko znamk, ki ga potem izvajajo uporabniki poštinih storitev in zbiralci.

Po podatkih Svetovnega združenja za razvoj filatelije (WADP) je v svetu izdano na temo renomiranih podjetij, institucij in ustanov stotine znamk, vpra-

šanje pa je, v kakšni soodvisnosti so te znamke z naročniki; če sploh so?

Nekateri so se bali, da se bo po začetnem navdušenju pojavila množica takih znamk, vendar se pri kar zasoljenih cenah redki odločajo za tak način oglaševanja. Do sedaj je pošta pri so-sedih izdala le naslednje komercialne znamke:

Leta 2008

- Volkswagen,
- skupina Adris,
- Western Union
- 20 let gibanja zdravih mest v Evropi – Zagreb zdravo mesto,

Prva komercialna znamka je med zbiralci naletela na dober odziv in je zaradi motiva zelo iskana.

Leta 2012

19. 10. 2012, 20 let Euroherc zavarovalnice.

Leta 2016

- 2. februar 2016, Mercedes,
- 26. april 2016, 90-letnica hrvaškega radia in 60-letnica hrvaške televizije

Bojan Bračić

Ta pola komercialnih znamk je zanimiva tudi zaradi množice robnih polj z različnimi motivi.

Priložnostni žig Konference držav naslednic Avstro-Ogrske v Portorožu.

Že na več mestih sem prebral o žigu *PORTOROSE CONFERENZA -9.XI. 21 VENEZIA GIULIA*. Žal tega žiga nikoli nisem videl v živo, odtisnjenega na ovojnici ali dopisnici, pač pa le v reviji *Pagine Filateliche Triestine*, ki jo je izdajalo filatelistično društvo iz Trsta v letih 1920-30, na strani 121-122. Zvezek je bil izdan leta 1932-X v *Tipografia Fratelli Masetti*. Domnevam, da vse informacije izhajajo iz tega vira, saj sem nekoč že omenjal ta *EDINI priložnostni žig na Primorskem pod Italijo*. V celoti objavljam tekst v italijanščini (slika) in seveda prevod v slovenščini.

Leta 1921 (29. X – 23. XI) – Portorose Conferenza/ Venezia Giulia [Portorož – Konferenca /Julijska Benečija] (sl. 4 na kopiji) – Konferenca je bila v Portorožu, kraju z mirno peščeno plažo, v Hotelu Palace. Konferenca je bila napovedana zato, da bi se rešile nekatere tehniške zadeve, ki so zadevale države naslednice nekdanjega cesarstva Avstro-Ogrske. Pod predsedništvom barona C. Romana Avezzana, veleposlanika in vodje Italijanske misije, so se konference udeležili delegati Italije, Združenih držav Amerike, Anglije, Francije, Avstrije, Poljske, Jugoslavije, Madžarske, Romunije in Češkoslovaške. Konferenca je bila razdeljena v tri podkomisije in je obravnavala sledeče probleme: izmenjavo blaga med državami, poštne komunikacije, železniški promet, vračanje železniškega materiala, črtanje carinskih prepovedi. Začetek konference bi moral biti v ponedeljek, 24. oktobra. Zaradi dogodkov na Madžarskem, katerih glavni udeleženec je bil Karel I. Habsburški (opomba: želez je pridobiti madžarsko krono), se delegacije, ki so bile še posebej zainteresirane za konferenco, kot npr. Avstrija, Madžarska, Poljska in Češkoslovaška, niso mogle tega dne udeležiti sestanka. Ker se je zadeva okrog nekdanjega cesarja Karla I. orisala takoj kot končana, so delegati, prisotni v Portorožu, začeli svojo vro

sejo 25. oktobra popoldne. Dnevni red so prilagajali tako, da so delo zaključili šele v soboto, 29. oktobra, tako, da so lahko na razpravi sodelovale tudi odsotne delegacije, ki so še pravočasno prispele. Uradni začetek konference je tako bil 29. oktobra 1921. Podpisovanje končnega protokola se je izvajalo ob zaključku konference, ki je bil 23. novembra 1921. Žig je z dvema krogo, premera 28 mm.

Ni pa bil to edini žig, ki je imel spodaj napis *VENEZIA GIULIA* (Julijska Benečija). Vsaj še enega sem videl.

Uradna ovojnica Komisariata za Pošto in Telegraf v Trstu za Julijsko Benečijo: *COMMISSARIATO P.T. VENEZIA GIULIA 23.11.27* za Razdrto/Prevallo poštnemu uradniku Kavčič Jagru.

Veselko Guštin
veselko.gustin@gmail.com

4 - 1921 (29.X - 23.XI) — *Portorose Conferenza/Venezia Giulia* (fig. 4) — La conferenza che ebbe luogo nella quiete raccolta della piccola spiaggia di Portorose, in una sala del *Palace Hotel*, fu indetta per risolvere le questioni tecniche riguardanti gli Stati successori dell'ex Impero d'Austria. Sotto la presidenza del Barone C. Romano Avezzana, ambasciatore e capo della Missione

Fig. 3.

Fig. 4.

Italiana, vi presero parte i delegati d'Italia, America S. U., Inghilterra, Francia, Austria, Polonia, Jugoslavia, Ungheria, Rumenia e Cecoslovacchia. La Conferenza, suddivisa in tre sottocommissioni, esaminò i seguenti problemi: scambi commerciali fra l'uno e l'altro Stato, comunicazioni postali, traffici ferroviari, ripartizione del materiale ferroviario, eliminazione dei divieti doganali. L'inizio della Conferenza avrebbe dovuto aver luogo lunedì 24 Ottobre, ma a causa degli avvenimenti in Ungheria, di cui fu protagonista Carlo d'Absburgo, le delegazioni principalmente interessate alla Conferenza, come l'Austria, l'Ungheria, la Polonia e la Cecoslovacchia, non poterono intervenire in quella giornata. Poichè, però, l'avventura dell'ex Imperatore austriaco si delineò subito come finita, così i delegati presenti a Portorose, in una prima adunanza tenutasi nel pomeriggio del 25 Ottobre, aggiornarono i lavori della Conferenza fino a sabato 29 Ottobre, a fine di permettere agli assenti di giungere in tempo per le discussioni. La Conferenza fu infatti inaugurata ufficialmente il 29 Ottobre 1921; la firma al protocollo finale della Conferenza fu apposta nella seduta di chiusura, che ebbe luogo il 23 Novembre 1921. — Annullo con cerchio interno completo; dimensioni mm. 28.

Tekst iz revije. Poleg je še žig Trsta Fiera Campionaria /Fig. 3/. Vedimo, da je bilo v Trstu kar nekaj priložnostnih žigov.

Taborišče za vojne ujetnike na Reki med 2. svetovno vojno

Med 2. svetovno vojno je na območju Hrvaške pod italijansko oblastjo delovalo več taborišč. Najbolj znana so Kapor na otoku Rabu, Bakar, Kraljevica in Reka ter Melada na otoku Melat v okolici Zadra. V taboriščih je bilo zaprtih največ Slovencev, Srbov in Judov. Poštni material je poznan iz vseh teh taborišč, prav tako taboriščni denar.

Več sto ujetnikov je bilo zaprtih v kasarni Diaz na Reki. Od marca 1941 je delovala kot zbirno taborišče za vojne ujetnike s št. 83, po februarju 1943 se je preoblikovala v zbirno taborišče za internirance. Delovati je prenehalo julija 1943. Kasarna je bila sestavljena iz več zgradb – paviljonov. V eni od njih so bili jugoslovanski vojni ujetniki, ki so čakali na premestitev v druga taborišča, ali celo na vračanje domov.

V drugem delu kasarne je bilo vodstvo in en bataljon. Cel objekt je bil ograjen z bodečo žico in zastražen.

Zanimivo je, da so v taborišču uporabljali tudi bone za hrano, ki so jim rekli »taboriščni denar«. Boni so bili enostavne oblike s pečatom kasarne Diaz in podpisom komandanta. Za njih so zaporniki dobivali kruh, meso, testenine, riž in krompir. Žal se do danes ni ohranil niti eden od bonov, pa

Dopisnica za vojne ujetnike, prosta poštine, za Ljubljano, cenzurni žigi: VERIFICATO PER CENSURA, 181/I, A; šla je preko mednarodne cenzure v Rimu (I).

tudi v literaturi ni opisan.

V zvezi s temi boni je zanimiv dogodek. Skupina slovenskih oficirjev iz Ljubljanske pokrajine je bila odpuščena za krajši čas domov. S seboj je nesla tudi taboriščne papirnate bone. V Ljubljani so iz njih naredili ponaredke in se z njimi vrnili nazaj v taborišče. S temi ponaredki so taboriščniki v kratkem času popolnoma izpraznili taboriščno »kantino«. Ko so Italijani odkrili prevaro, je bilo že prepozno. Od takrat naprej so za hrano taboriščnikom dajali običajne lire.

Za dopisovanje so taboriščniki najprej uporabljali posebne dopisne karte ali zalepke z oproščeno poštnino (sl. 1), pozneje pa so uporabljali običajne italijanske dopisnice (sl. 2). Dopisni-

ce so šle preko redne pošte in imajo redni žig pošte na Reki: FIUME.

Predpostavljamo, da je pošta s tega taborišča zelo redka, saj je malo ohranjenih pisem in dopisnic. To je bilo predvsem prehodno taborišče in od tu so ujetnike pošiljali v druge kraje, predvsem Rab, Gonars, Padovo ipd.

Več informacij o italijanskih taboriščih najdemo na spletu: <http://www.campifascisti.it>. Prispevek je bil objavljen v srbskem jeziku v Fila Hobby M&M 10/(20)09.

Slobodan Sokolović
Prevedel Veselko Guštin

Italijanska dopisnica za 15 Cent. s cenzurno štampljko: VERIFICATO PER CENSURA in 141/H ter okroglo štampljko CAMPO CONCENTRAMENTO P.G. – FIUME /UFFICIO SPROVISTO DI BOLLO (Zbirno taborišče za vojne ujetnike [P. G.] - Reka / Urad brez štampljke).

Poštni urad Marburg

Prva poštna postaja Marburg (Maribor) je znana iz leta 1528 [1]. Po Hozjanu [2] pa je bila v Mariboru prva vojna poštna postaja že leta 1522. Kje v mestu je bila ena in druga poštna postaja do leta 1670, zaenkrat ni znano [3]. Od leta 1670 pa je bila poštna postaja v vzhodnem delu mesta, blizu graških vrat.

V letu 1677 je bila poštna postaja povišana v poštni prometni urad (Absatzpostamt) in poštni mojster je postal Alois Kreihuber. V letu 1813 je poštni urad prišel pod državno upravo, ki je sklenila s Kreihuberjem najemno pogodbo za zgradbo, v kateri je bil poštni urad. Poleg poštnega urada je bil še hlev za 34 konj, dve remizi in delavnica.

Položaj poštnega urada na karti Maribora iz leta 1824.

Leta 1835 je Kreihuber umrl. Njegov sin je prevzel samo vodenje hleva in je to delo opravljal do leta 1844. Prvega avgusta 1839 je bil v Mariboru ustanovljen poštni inšpektorat, ki je deloval v istih prostorih, kot prejšnji poštni urad.

Junija 1846 je skozi Maribor pripeljal prvi vlak. V zgradbi železniške postaje je bil predviden le manjši prostor za skladiščenje poštnih vreč, ki so prispele z vlakom, ali so bile pripravljene na odvoz z vlakom.

Železniška postaja na Reimovi grafiki iz leta 1847 (vir: <http://www.revijakapital.com/mariborcan>). Prostori pošte so bili na severni (levo na sliki) strani.

Šestega novembra 1847 je lastnik zgradbe, v kateri je deloval poštni inšpektorat, odpovedal pogodbeno razmerje s Poštnim inšpektoratom, ki se je zaradi tega preselil na železniško postajo; točen datum selitve ni znan, najverjetneje je bilo že v novembru 1847. Tudi poštni hlev se je preselil v bližino železniške postaje.

Kreihuber mlajši je zgradbo prodal Otmarju Reiserju, ki je zgradbo porušil in med leti 1880 in 1890 na tem mestu zgradil dvonadstropno hišo, ki tam stoji še danes.

Po reformi pošte v letu 1850 so vse poštné poslovalnice dobile ime K.u.K.

Hiša spredaj levo je na mestu nekdanje poštné postaje. Kot je razvidno iz napisa na razglednici iz zbirke Primoža Premzla, se je današnja Jurčičeva ulica takrat še imenovala Poštna ulica.

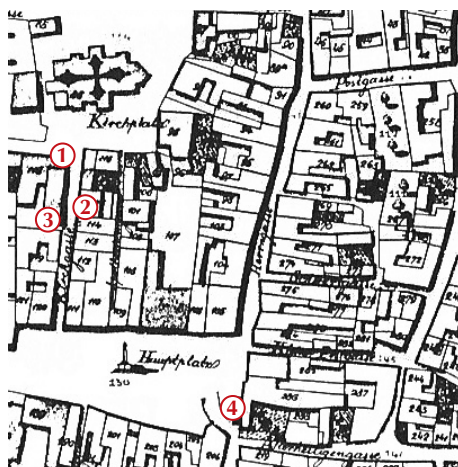
(Cesarski in kraljevi) poštni urad. Prva filialna pošta v mestu je bila ustanovljena jeseni 1852. Imela je enega zaposlenega in svoj poštni žig.

Prvega januarja 1880 je bila ustanovljena filialna pošta v magdalenskem predmestju (Vorstadt Magdalena) na desnem bregu Drave, ki pa v žigu ni imela napisa, da je filialna pošta.

Edini znani žig filialne pošte v Magdalenskem predmestju. Po letu 1905 je pošta uporabljala žig Marburg 3 [6].

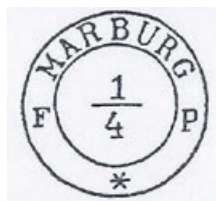

Prvega julija 1881 sta bila pošta in telegrafski urad združena v glavno ali mestno pošto. Filialna pošta v mestu je s tem prenehala delovati.

Pred selitvijo v poštno palačo je bila pošta v tej zgradbi na Glavnem trgu (zgradbo so pri graditvi mostu čez Dravo porušili).

Zakaj ta pregled delovanja pošte v Mariboru? Kravcar [4] poroča, da je bil prvi redni žig filialne pošte Marburg uporabljen leta 1847.

Ta žig bi naj uporabljala filialna pošta v letu 1847.

Toda ... do novembra ali decembra 1847 je v Mariboru deloval samo poštni inšpektorat. Na železniški postaji je bil od junija 1846 samo manjši prostor, ki je služil za skladiščenje poštnih vreč. To ni bila filialna pošta; vsaj nobenega poročila o tem ni bilo najdenega.

Lokacije filialne pošte Marburg v nekdanji Cerkevni ulici, danes Poštni ulici, v letih od 1852 do 1881.

- 1 1852-1858
- 2 1858-1864
- 3 1864-1881
- 4 Mestna pošta od 1881-1894

Mueller [5] in Kravcar poročata, da je poštna filiala od leta 1850 uporabljala žig K.K. FILIALPOSTAMT / MARBURG, z datumom v obliki ulomka, v katerem je zgoraj dan in spodaj mesec zapisan s številko.

Prvi žig filialne pošte, ki je bil v uporabi do leta 1877.

Drugi žig filialne pošte, ki je bil v uporabi od leta 1875 do 1882.

Toda kot vemo, je bila poštna filiala v mestu odprta šele leta 1852. Od decembra 1847 do jeseni 1852 je po znanih podatkih v Mariboru obstajala samo pošta v prostorih železniške postaje; v njeni bližini je bil tudi poštni hlev.

Pošta Marburg je v tem času uporabljala naslednje žige:

Poznani so odtisi v črni in rdeči barvi.

Kdo je potem uporabljal žig z imenom filialne pošte med 1847 in 1852?

Ali zapis F P na žigu (slika 7) pomeni Filial Postamt ali pa lahko pomeni tudi Fahr Post (vozna pošta). Vozna pošta je praviloma uporabljala iste postaje (urade) kot pisemska pošta in tako ni imela posebnih žigov, vendar pa obstajajo tudi izjeme. Po Klinarju sta bila poštni urad (v kolodvorski stavbi) in poštna postaja, ki je skrbela za prevoz z vozovi, ločena.

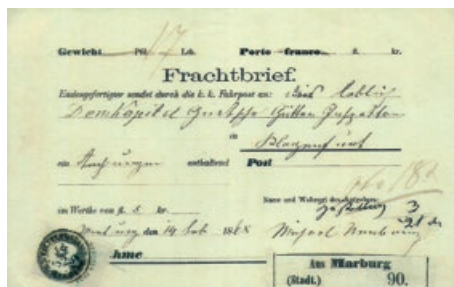
Primer žiga vozne pošte iz Miškolca.

Pred kratkim pa sem naletel na zanimiv primer tovornega lista (Frachtbrief) za pošiljko, ki je bila prepeljana z vozno pošto iz Maribora v Celovec februarja 1868. Na listu je nalepljen kolek za pet krajcarjev, žigosan z žigom cesarsko kraljeve filialne pošte z istim datumom, ki je zapisan na tovornem listu. Žal je kolek žigosan tako, da bi lahko bil na tovorni list prilepljen tudi kasneje (žig je samo na kolku).

Tovorni list vozne pošte.

Če je dokument originalen, to po-

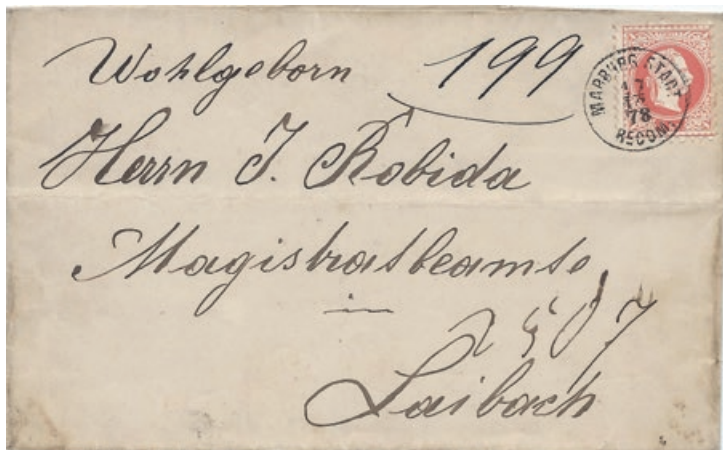

meni, da je vozna pošta uporabljala kot poštno postajo filialo v mestu in ne

glavnega poštnege urada, ki je bil na kolodvoru in v bližini katerega je bila poštna postaja s hlevi in ostalim. Obstaja tudi možnost, da je omenjena poštna postaja uporabljala žig z imenom filiale, toda kakšen žig je potem uporabljala filiala v mestu?

Leta 1878 je bila glavna pošta še vedno na železniški postaji in v mestu je bila le filialna pošta. Klinar poroča, da so Mariborčani pošto na železniški postaji imenovali Mestne pošta, ne glede na to, da je bila takrat daleč od mestnega središča. Očitno so jo tako imenovali tudi poštni uslužbenci na njej, od kod sicer žig z imenom MARBURG STADT (Maribor mesto) iz leta 1878, če se je glavna pošta preselila s kolodvora v mesto šele leta 1881. Od takrat naprej se je pošta na kolodvoru preimenovala v kolodvorsko pošto (MARBURG BAHNHOF).

Opredelitev, na kateri od poštnih enot v Mariboru se je uporabljal kateri

Žig z napisom MARBURG STADT iz leta 1878.

od žigov mariborskih pošt med letoma 1846 in 1881, ni povsem jasna in očitno vsi objavljeni podatki velikih raziskovalcev v celoti ne držijo; nekatere stvari bo treba še podrobneje raziskati.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

1 Vladimir Klinar, Nastanek in razvoj poštne in telekomunikacijske dejavnosti v koroški in podravski regiji, Maribor 1991. Večina podatkov v članku je vzeti iz te knjige, razen kadar ni drugače zapisano.

2 Andrej Hozjan, Pretok informacij v Celju 16. stoletja, Celjski zbornik 1991

3 Po imenu Stara poštna ulica, ki ga najdemo še na karti Maribora iz leta 1824 (slika 5), lahko sklepamo, da je bila pred preselitvijo na vogal kasnejše Poštne ulice (danes vogal Vetrinjske in Jurčičeve ulice), poštna postaja nekje ob vzhodnem delu mestnega obzidja, južneje od kasnejšega poštnege urada.

4 S. Kravcar, Handbuch der vorphilatelistischen Abstempelungen der Steiermark, Köflach 1987

5 E. Mueller, Handbook of the Pre-stamp Postmarks of Austria, New York 1960

6 Mariborske pošte so se leta 1895 (Klinar) preimenovala in so začele uporabljati naslednje oznake:

Mestna pošta – Marburg 1

Kolodvorska pošta – Marburg 2 in

pošta v Madalenskem predmestju – Marburg 3.

Vse pošte pa so še nekaj časa uporabljale stare žige s prejšnjimi imeni.

Filatelistični simpozij na Koroškem

Filatelistična zveza Slovenije je skupaj s Koroškim poštno-zgodovinskim društvom iz Celovca (Kärntner Philatelistenclub Klagenfurt) pripravila strokovni simpozij z naslovom **Poštna zgodovina nekdanje Kranjske in Južne Štajerske od prefilatelije do konca 1. svetovne vojne, v času 1919-1921 in v času 2. svetovne vojne.**

Prireditev je ob udeležbi kakih 25-30 udeležencev, med njimi tudi devet iz Slovenije, potekala med 15. in 17. aprilom 2016 v gostilni Niemetz v koroški vasi Plöschenberg/Plešivec na Gurah.

V programu so bile predstavljene teme:

Gert Geier: **Kronska dežela Kranjska do 1918**

Bojan Bračič: **Spodnja Štajerska do 1918**

Bojan Kranjc: **Pozna uporaba avstrijskih žigov po 1. svetovni vojni v današnji Sloveniji**

Dr. Helmut Kobelbauer: **Siceršnje pozne uporabe avstrijske pošte po 1. svetovni vojni**

Dr. Robert Lipp: **Južna Štajerska pod nemško zasedbo 1941-1945**

Dr. Hadmar Fresacher: **Gorenjska od 1941 do 1945 (tk. im. »Oberkrain«)**

Fritz Sturzeis: **Italijanska in nemška zasedba Ljubljanske pokrajine 1941-1945**

Predavanja so bila podkrepjena s prikazom poštnega gradiva v elektronski obliki in tudi postavitvijo zanimivih primerkov v razstavne vitrine. Gradivo so udeleženci prejeli v tiskani obliki, pa tudi s kopijami na USB ključu. Interesenti se lahko zanje obrnejo na Zvezo.

Del udeležencev seminarja med odmorom. (foto: I. Pirc)

Dr. Helmut Kobelbauer je ob kocu seminarja rezimiral posamezne prispevke in podal skupne zaključke s temami, ki bi jih lahko obdelali na naslednjem simpoziju čez nekaj let. Zahvala gre tudi glavnemu organizatorju dogodka, dr. Hadmarju Fresacherju.

Igor Pirc

Predsednik FZS Peter Suhadolc pozdravlja udeležence seminarja. (foto: H. Fresacher)

Bojan Bračič na začetku svojega predavanja. (foto: I. Pirc)

Novosti in nove pridobitve knjižnice dr. Antona Lavriča - pomlad 2016

Avtor-ji	Naslov	leto izdaje	jezik
Turk dr. Ivan	Odtisi rednih poštних žigov na območju sedanje Slovenije z zgodovinske perspektive	2016	slovenski
Turk dr. Ivan	Odtisi priložnostnih poštних žigov v Sloveniji po abecednem vrstnem redu poštних uradov	2016	slovenski
Ciobanu C., Godorozea M.	Marcofile Moldova (Catalog 1925-2003)	2003	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Pošta Moldovei: Ștampile Tarifare de Inflație 1991-1993	2005	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Retrospectivă Poștal-Filatelică. Vol. II Basarabia Istoria Poștelor 1858-1917	2008	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Retrospectivă Poștal-Filatelică. Vol. III Poșta Română în Basarabia 1918-1941, 1941-1944	2009	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Retrospectivă Poștal-Filatelică. Vol. IV Poșta Sovietică în R.S.S. Moldovenească	2012	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Retrospectivă Poștal-Filatelică. Vol. V Poșta Republicii Moldova	2015	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Retrospectivă Poștal-Filatelică. Vol. VI Poșta în Transnistria	2015	moldovski
Ciobanu C., Godorozea M.	Mihail Eminescu in Filatelia și Cartofilia Universala	2010	moldovski
Ciobanu, Ursu, Godorozea	Muzeul Național de Etnografie și Istorie naturală în Cartofilie și Filatelie, 125 ani	2014	moldovski
Grad J, Oštir T. Jenič A.	Redkejšje vrste čmrljev v Sloveniji	2016	slovenski
ARGE Feldpost Öst.-Ungarn	Rundbrief Nr. 123	2015	nemški
Marinšek A; Žiberna V.	Senta 1944, Prva jugoslovanska lokalna provizorična izdaja	2015	slovenski
Novaković Damir	Stamps and Postal History of Trieste, Pola, Fiume, Istria, and Slovene Litoral, YMA 1945-1947	2009	angleški
K.K. Handelsministerium	Allgemeines Postlexikon der im Reichsrat vertreten. Königreiche und Länder und des F. Liechtenstein	1906	nemški
Gardiner Stewart	The Caledonian Philatelic Society, A Century of Scottish Philately	2005	angleški
Ferant Veni	Razstava 150 let Pošte Žalec	2015	slovenski
Janežič Damijan	Stoletje Pošte v Naklem 1883-1914-2014	2014	slovenski
Frazaio Luis Brito	Pre-filatelia Portuguesa	2012	portugalski
Nika Thimi	Stamps and Postal History of Albania	2015	angleški

Naj maksimum karta iz leta 2013

Z nekaj zamude, zaradi zdravstvenih problemov predsednika FIP komisije za maksimafilijo, smo končno dobili rezultate tekmovanja za naj maksimum karto iz leta 2013.

Sodelovalo je 52 maksimum kart (MK) iz prav toliko držav. Glasovanja se je udeležilo 42 delegatov iz FIP komisije za maksimafilijo, ki smo svoje glasove razdelili 43 MK. Vsak glasovalec je lahko dodelil točke trem MK; njemu najljubši 9, drugi 6 in tretji 3 točke.

vali. Hrvaška MK je dobila samo 6 točk (očitno mojih).

Bojan Bračič

Zmagovalna MK je dobila 63 točk. Zgleda, da je glasovalce pri tej MK navdušila »vintage« razglednica.

Slovenijo je zastopala MK, ki je nastala ob 100-letnici starega mariborskega mostu. Skupaj z Armenijo, Kanado in Monakom se je s 24 točkami (1 x 9, 1 x 6 in 3 x 3) uvrstila na 9. mesto. Sam sem glasoval za MK iz Tajvana (9 točk), Hrvaške (6 točk) in Italije (3 točke); delegati za svoje MK seveda nismo glasovali.

Drugo uvrščena MK (Tajvan) je dobila 48 točk.

Tretje mesto sta si razdelili s po 42 točkami dve MK. Ameriška sicer kaže slabo ujemanje motiva, kar je omenil tudi predsednik FIP komisije za MK, toda takšna je bila volja glasovalcev.

Balkanfila 2016, Tirana

Filatelistične razstave v sklopu prenovljene Delovne skupine Balkanfila so za organizatorje, člane te skupine, nekoliko težji zalogaj, zato so na sestanku v Vidinu aprila 2014 vsi prisotni z navdušenjem sprejeli odločitev albanskih filatelistov, da pripravijo razstavo Balkanfila 2016 v Tirani.

Organizacija razstave je bila zelo zadovoljiva, glede na to, da so Albanci prvič v zgodovini organizirali mednarodno filatelistično razstavo in da je glavni iniciator razstave in s tem tudi »glava« organizacije Nikolla Xharo preminil dobra dva meseca po omenjenem sestanku Balkanfile. K uspešni organizaciji razstave je zagotovo pripomogel tudi moj oče Bojan (uradno imenovani svetovalec Delovne skupine Balkanfila), kar so albanski organizatorji večkrat javno poudarili.

Za sodnike in komisarje je bilo dobro poskrbljeno, kar se tiče namestitve, prehrane in možnosti spoznati njihovo državo in kulturo. Poleg veliko obveznosti, ki smo jih imeli komisarji in sodniki, se je vseeno dalo prav po »balkansko« malo uživati in se sprostiti v dobri družbi starih in novih filatelističnih prijateljev.

Komisarji: od leve T. Taturič (Črna Gora), N. Rangos (Ciper), I. Drašković (Hrvaška), Staša, F. Ambrusc (Romunija), L. Lazarov (Bolgarija), N. Ljubičić (Srbija), Vasil Xhitoni (Albanija), C. Ciobanu (Moldavija). (foto: B. Bračić)

Resnica pa je, da je organizacija na določenih mestih zelo škripala zaradi pomanjkanja ljudi in izkušenj v vrstah organizatorjev. Vsa sreča, da smo na razstavi prisotni slovenski filatelisti zelo izkušeni tudi v organiziranju razstav. Tako smo se izkazali ne samo kot poznavalci filatelije, temveč tudi kot nepogrešljiv del same organizacije razstave na licu mesta.

Delovna ekipa je pripravljena. Na ramah imamo posebne podpornike, ki držijo dvignjeno prednjo stran vitrine med nameščanjem gradiva. Bojan in Staša Bračić ter Dario Filjar (foto: I. Drašković).

Žal se je videlo pomanjkanje izkušenj tudi pri albanski pošti, ki je bila sicer glavni sponzor razstave. Načrtovana priložnostna znamka, ki bi naj izšla ob odprtju razstave, je izostala zaradi birokratskih zapletov. Konkurenčna tiskarna se je pritožila po že oddanem naročilu za tisk po izvedenem javnem razpisu in pri nas zelo poznana zgodba. Tudi priložnostnih žigov, ki so sicer redni spremljevalec takih do-

godkov, ni bilo. V uporabi je bil edino cachet žig, ki so ga odtiskovali v modri barvi, in prvi dan je bilo moč dobiti posebno spominsko kartico; zaloga je zelo hitro pošla.

Pismo s cachet žigom, ki so ga dobili nekateri udeleženci.

Posebna spominska kartica.

Sodniška žirija 2. Od leve: D. Filjar, A. Panariti (AL), B. Bonev, I. Pirc, J-R. Moreno (SP), N. Rangos (CI), predsednik žirije, J. Basho (AL), tajnik žirije; pred njim Z. Agaogullari (TR), desno L. Lazarov (BG) (foto: B. Bračič).

Prazno okence albanske pošte sem izkoristila za propagiranje Pošte Slovenije. (foto: B. Bračič)

Sodniška žirija 1. Od leve Staša in Bojan Bračič, D. Filjar (HR), G. Razza (AL), F. Ambrusc (RO), B. Bonev (BG) (foto: organizator).

Celotnega pregleda rezultatov (palmares) nismo dobili niti na zaključni svečanosti s podelitvijo najvišjih priznanj, niti kasneje; nacionalni komisarji smo dobili rezultate samo za svoje razstavljalce. Palmares v papirni obliki je, kot je slišati, v pripravi in bi ga naj v kratkem dobili, morebiti celo preden bo izšla ta številka Nove filatelije.

Najvišje priznanje, Grand Prix Balkanfile, je dobil bolgarski poštnozgodovinski eksponat Spasa Pančeva. Zelo so se izkazali slovenski razstavljalci. V čast in ponos mi je bilo na zaključni svečanosti kar naprej hoditi na oder, kjer sem prejemale priznanja zanje: štiri zlate medalje, dve posebni pohvali žirije in še ena posebna nagrada. Podrobni rezultati so na spletni strani FZS. Čestitam vsem razstavljalcem za dosežke in lahko rečem, le tako naprej.

Posebno nagrado za najboljši eksponat Odprte filatelije, ki jo je »prislužil« Veni Ferant, mi je izročil predsednik FEPA Jose Ramon Moreno (foto: organizator).

Kar je manjkalo pri sami organizaciji, so organizatorji nadomestili s prijaznostjo in ustrežljivostjo. Poleg tega so nas povabili k spoznavanju njihove daljne in bližnje zgodovine; ogledali smo si ostanke antičnega mesta Apoloni in

ostanke amfiteatra v Draču (Düress) ter obiskali nacionalni muzej, v katerem imajo v posebni dvorani razstavljene tudi albanske znamke. Posebno zanimiv je bil obisk muzeja denarja, ki se je uporabljal na tleh Albanije skozi vso njeno zgodovino, v središču njihove nacionalne banke.

Posebno priznanje si je upravičeno prislužil tajnik organizacijskega odbora Edmond Budo oziroma,

kot smo ga nekateri preimenovali, Edo Majka – kot mama za družino, je skrbel za vse, na vseh koncih organizacije. Od leve Nicos Rangos, Jose Ramon Moreno, Edmond Budo in Bojan Bračič (foto: S. Bračič).

Vidi se, od kod sta udeleženca razstave (foto: D. Filjar).

Staša Bračič
strahomira@gmail.com

Alpe-Jadran razstava Szombathely 2016

Letošnja Alpe-Jadran (AJ) razstava je bila v Szombathelyju na Madžarskem od 5. do 8. maja 2016. Udeležili smo se je Peter Suhadolc in Veni Ferant kot sodnika, Boštjan Petauer kot sodniški pripravnik ter Veselko Guštin kot komisar.

Visoki gostje med odprtjem razstave. Na levi dosedanji predsednik AJF Ludvik Gambert (foto: V. Ferant).

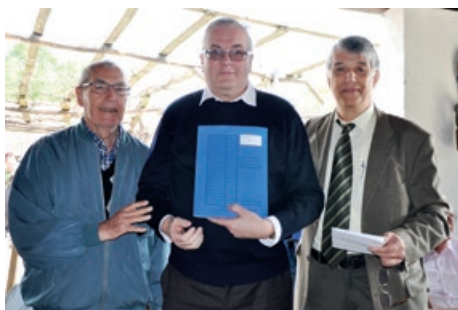
Istočasno je potekala tudi razstava Hunfila. Čeprav bi Slovenija lahko tekmovala na obeh (tako kot Avstrija), smo se pozneje odločili le za razstavo AJ. Ob odlični organizaciji Cziroka Denesa in njegovih kolegov, znani madžarski gostoljubnosti in hrani kot komisar nimam pripomb. Edina pomanjkljivost je bila, da ni bilo tiskane oblike palmaresa na sami podelitvi priznanj in da bomo dobili diplome pozneje po pošti. Nekaj nevšečnosti je povzročilo tudi naknadno popravljanje palmaresa, saj so se zmotili pri vnašanju podatkov za mladinske zbirke.

Vstavljanje in jemanje zbirke je potekalo organizirano in po programu. V dveh urah smo vsi dobili svoje zbirke. Nekaj več težav, če temu lahko tako rečem, sem imel z našimi razstavljavci. Ko zberem prijave, pošljem seveda organizatorju spisec in prvo stran zbirke. Ena zbirka je lahko po mnenju komisarja na razstavi, če tudi ni bila prej na domači razstavi. To je bila kar moja: Trieste, Gorizia and Slovene Litoral 1761-1918 (83 točk). Nekaj prijavljenih zbirke ni dosegalo pogojev (pozlačena na razstavi II. ranga), ki jih

je organizator predvidel. A kot rečeno, zopet je na strani organizatorja, ali jih sprejme ali ne. Mislim pa, da je vsekakor dobra izkušnja sodelovati na tovrstni mednarodni prireditvi in imeli smo kar tri

Znamke, ki so izšle ob prireditvi.

Sandor Kurdicz, Boštjan Petauer po opravljenem sodniškem izpitu, Denis Czirok (foto: V. Ferant).

Priložnostni žig ob razstavi.

	Ime	Naslov	Št. ok.	Razred	Priznanje
1	ŠESEK Bojan	Austro-Hungarian Post on Slovenian Land 1825-1918	4	PH	70/LS
2	GUŠTIN Veselko	Trieste, Gorizia and Slovene Litoral 1761-1918	7	PH	83/LV
3	PODHRAŠKI Zdravko	Birds of the Western Palearctic	7	TH	70/LS
4	ŠESEK Darja	Growing with Books	4	TH	68/S
5	MORENČIČ Branko	From independence to Euro	6	MOD	82/LV
6	FK OŠ L. K. Škofja Loka	Slovenia, Land of Tourism	2	YOU-B	71/LS
7	Fil. krožek 2. OŠ Celje	My Home Town - Celje, the Princely Town	2	YOU-B	78/V
8	KRANJC Bojan	A National Treasure or the Work of the Bandits from Beltinci?	1	OFR	83/LV/SP
9	ROPOŠA Jože	Sveta Gora - the Pre-War Sanctuary of four Nations	1	OFR	82/V
10	MALIČ Marjan	Solkan's Stone Giant	7	PPC	81/V

zbirke s po 84 listi. Od desetih zbirk jih je kar 5 doseglo več kot 80 točk. Čestitamo!

Slovenci jih imamo kar nekaj, preden gremo na FEPA ali FIP nivo: Alpe-Jadran, Balkanfila, Multilateral, Hunfila, pa domače in hrvaške. Druga težava je

bila oddajanje zbirk: običajno za razstave FEPA ali FIP organizator pošlje vstavne ovojnice. Tu pač tega ni bilo, zato se pričakuje, da vsak odda zbirko v svojih starih ovojnicah. To jih je nekaj seveda naredilo, ostali pa so zbirke poslali kar v "fasciklih". Glede na to, da smo šli z avtom, to še nekako gre, ča pa bi šli z avionom, seveda taka obsežna "embalaža" ni dopustna.

Veselko Guštin

Avditorij med svečanostjo odprtja razstave (foto: V. Ferant).

Uspešna prireditev v Celju

V torek, 24. maja 2016, je Filatelistični in numizmatični klub Celje pripravil zanimivo prireditev na 2. osnovni šoli Celje. Tamkajšnji ravnatelj in predsednik FNK Celje Igor Topole je s pomočjo neumornega filatelista Toneta Petka organiziral filatelistično prireditev, ki so jo popestrili s kulturnim programom, v katerem so se izkazali mladi plesalci in pevci tamkajšnje osnovne šole.

Filatelistična razstava je bila posvečena prihajajoči olimpijadi v Riu. Na 176 razstavnih listih so bile prikazane znamke preteklih poletnih olimpijad, na koncu pa so predstavili tudi novo osebno znamko, posvečeno olimpijadi.

Na voljo so bile razglednice z motivom risbe učenke 3. razreda Elene Les, ki je bila izbrana na natečaju za osebno znamko in je bila uporabljena tudi na priložnostnem poštnem žigu, ki ga je oblikoval Veni Ferant.

Kartica z osebno znamko in priložnostnim žigom.

Zbrane na otvoritvi je najprej pozdravil gostitelj Igor Topole, pa Tone Petek, predsednik FZS Peter Suhadolc in direktor celjske enote Pošte Slovenije Cvetko Sršen, ki je ob tej priložnosti organizatorjem podelil albume z zadnjo izdajo znamk, obiskovalci prireditve pa so prejeli lične mape Pošte Slovenije z Biltenom in olimpijskimi znamkami Rio 2016.

Od leve: T. Petek, I. Topole, C. Sršen (foto: V. Ferant)

Obiskovalci so si lahko ogledali tudi razstavo risb iz prijateljske osnovne šole

Costje so z zanimanjem sledili programu (foto: V. Ferant).

iz mesta Gumho iz Republike Koreje. Na prireditvi je bila prisotna tudi njihova delegacija.

va delegacija.

Ker je bila v istem terminu, kot je bila prireditev v Celju, že prej napovedana tudi seja IO FZS v Ljubljani, se je Uprava FZS odločila in predlagala sestanek v Celju, kjer so nam na šoli pred prireditvijo omogočili, da smo imeli najprej sestanek, potem pa smo se vsi udeleženci tega sestanka udeležili prireditve na šoli.

veni.ferant@gmail.com

Učence šole med plesno točko (foto: V. Ferant).

Najboljšemu ponudniku prodam naslednje zbirke nežigosanih znamk:

Zbirka	Časno obdobje	Ocena po Michelu (€)	Nominala
Jugoslavija	Od 1944 do 2003	4.865	2.700,00 €
UN New York	Začetka do 2011	2.592	1.023,00 USD
UN Bern	Začetek do 2011	2.742	1.400,00 CHF
UN Dunaj	Začetek do 2011	1.866	838,00 €
ZDA	1940 do 2010	8.640	3.570,00 USD

Zbirke Združenih narodov in ZDA vsebujejo zvežčiče in male pole. Znamke so vložene v Lindner – uniplate liste, ki so v ustreznih albumih.

Prodajam tudi zbirko žigosanih znamk prekomorskih držav. Znamke so sortirane po kontinentih po MICHEL katalogu. Zbirka v 80 albumih in 20 rednikih vsebuje okrog 110.000 znamk in preko 1000 blokov.

Anton Gajšek, Tomšičeva 28, 2311 Slovenska Bistrica, Mob.: 031 517 363

Srečanje Delovne skupnosti Balkanfila v Tirani

Ob robu XVIII. razstave Balkanfila je bil 6. maja letos tudi sestanek predstavnikov te največje evropske regionalne filatelistične povezave širšega Balkanskega polotoka.

Prisotni so bili delegati enajstih držav članic: Albanije, Bolgarije, Črne gore, Grčije, Hrvaške, Makedonije, Moldavije, Romunije, Slovenije, Srbije in Turčije. Kot stalni gost je bil prisoten predstavnik Cipra, sestanku pa je prisostvoval tudi predsednik evropske zveze FEPA. Tako kot razstava, je tudi sestanek potekal v prostorih Narodne galerije v Tirani, Albanija.

Prisotne je v imenu FEPA pozdravil predsednik Jose Ramon Moreno in poudaril pomen regionalnega sodelovanja, kot tudi skupnih izdaj dveh ali več pošt. Ponudil je tudi možnost skupne izdaje s špansko pošto.

Predsdujoči delovne skupnosti, predsednik bolgarske filatelistične zveze Spas Pančev, je najprej ugotovil, da so

prireditelji letošnje razstave ob podpori svetovalca Bojana Bračiča svoje delo odlično opravili. To je bila namreč prva mednarodna razstava albanskih filatelilstov sploh.

Dobro za promocijo filatelije v regiji je bila ocenjena spletna stran www.balkanfila.org, ki jo urejata Francisc Ambrusc in Igor Pirc, ter objavljanje člankov o prireditvah Balkanfile v tiskanih medijih. S tem v zvezi je bil sprejet sklep, da se ob 65-letnici razstav Balkanfila leta 2020 pripravi publikacija s pregledom vseh preteklih razstav; nalogo je prevzel A. Bartoc iz Romunije. Naknadno je nastala pobuda iz Slovenije in Hrvaške (B. Bračič in D. Filjar), da se v elektronski obliki pripravlja občasnik s strokovnimi prispevki s področja Balkanfile.

Od leve: Jose Ramon Moreno, Muharem Gimjani, Spas Pančev in Igor Pirc

Po pravilu prevzema vodenje delovne skupnosti za naslednje obdobje vedno predsednik zveze, ki je pripravila tekočo razstavo. Tako je bil za predsednika BF do naslednje razstave izvoljen predsednik albanske federacije Muharem Gimjani, za sekretarja pa ponovno Igor Pirc. Organizator naslednje razstave se na sestanku še ni izpostavil; pričakovane je, da bo znan do konca leta. Za odločitev je namreč potrebna tudi podpora

nacionalne pošte organizatorja.

Na razstavi, o kateri bo poročala naša komisarka, so bili zelo kakovostni eksponati, posebej omenjam razred poštne zgodovine, ki je pravzaprav največji interes našega sodelovanja v tej družbi. Ni naključje, da je Grand Prix prejel bolgarski eksponat iz tega tekmovalnega razreda.

Igor Pirc

Gospa Majda Osredkar nam je ob letošnji Collecti podarila zanimiv dokument iz zgodovine Filatelistične zveze Slovenije. Očitno so bili filatelisti zelo družabni.

Na obisku pri filatelističnih prijateljih v Moldaviji

V okviru spomladanskega potovanja po zgodovinskih pokrajinah Bukovini, Moldaviji, Besarabiji in Sedmograškem sem v Kišinjevu obiskal tudi Filatelistično zvezo Moldavije. Čeprav v okviru Balkanfile ni bilo veliko čutiti o njihovi dejavnosti, je obisk pokazal, da gre za sicer manjšo in v skromnejših okvirih delujočo zvezo, a vendar zelo dejavno.

Prostor imajo v upravni stavbi Etnografskega in naravoslovnega muzeja, s katerim očitno tvorno sodelujejo – razstave prirejajo v glavni dvorani arhitektonsko zanimive zgradbe iz konca 19. stoletja. Muzej sam je edinstveno urejen in je bil lani med desetimi najprestižnejšimi evropskimi muzeji. Predsednik Constantin Ciobanu skupaj z najožjimi sodelavci prireja filatelistične razstave splošnega tipa in tudi specializirane, predvsem s področja maksimafilije in kartofilije.

Tesno sodelujejo z romunsko zvezo in predvsem društvom iz romunskega mesta Sibiu (naključje je nanoslo, da sem bil za naslednje dni dogovorjen za sestanek tudi s predsednikom društva Nicolajem Saladejem iz tega transilvanskega kraja). Podpora s strani Moldavske pošte ni omembe vredna, nekaj sinergije ustvarjajo sku-

paj z omenjenim muzejem, v katerem delujejo. Zavedati se je potrebno, da je Moldavija najrevnejša evropska država, vendar pa z bogato zgodovino in lepo arhitekturo glavnega mesta.

Njihova raziskovalna in publicistična dejavnost je razvidna iz literature, ki so jo podarili naši knjižnici (glej rubriko Nove knjižne pridobitve).

Igor Pirc

Pred sedežem Moldavske zveze; od leve proti desni: Vitalie Parfentie, podpredsednik Asociacije filatelistov, maksimafilistov in filokartistov Moldove, Igor Pirc, Marija Godorozea, predsednica nadzornega odbora AFMPRM, dr. Constantin Ciobanu, predsednik AFMPRM, Aureliu Ciobanu, član uprave AFMPRM, Nikolaj Pirc, dr. Simon Pirc.

Sodelovanje na razstavah v tujini

Sodelovanje slovenskih razstavljalcev na letošnji specializirani razstavi enovitrinskih eksponatov KoprivnicaFila 2016 je pokazalo, da je treba ponovno pojasniti in razložiti sistem sodelovanja razstavljalcev, ki so člani Filatelistične zveze Slovenije, na tekmovalnih razstavah v tujini.

Filatelistična zveza Slovenije že nekaj časa spodbuja razstavno dejavnost med zbiralci, včlanjenimi v društva, ki jo sestavljajo. Statistična dejstva kažejo, da so filatelistične razstave največji promotorji filatelije. Poleg tega zbiralec, ki začne razstavljanje, te aktivnosti praviloma nikoli ne opusti. Razstavljanje pomeni ustvarjanje, to pa je pogojeno s predhodnim raziskovanjem. Gre za aktivnosti, ki večino zbiralcev »prepričata«, da se konjičku še bolj posvetijo. Izjema so le tisti, ki jim je osnovni namen zbiranja, imeti. Razstavljanje je pomembno tudi za obiskovalce razstav, saj lahko ob razstavljenem spoznajo marsikaj novega in zanimivega in se marsičesa naučijo.

Imamo tudi zbiralce, ki raziskujejo in tudi ustvarjajo s pomočjo filatelističnega gradiva, vendar rezultate teh dejavnosti čuvajo zase. Ne čutijo želje, da bi jih pokazali tudi drugim oziroma se za to pač ne odločijo.

Da bi spodbudila zbiralce k razstavljanju, predvsem tekmovalnem razstavljanju, ki pomeni nenehno izpopolnjevanje in dograjevanje eksponata, Zveza pomaga razstavljalcem na različne načine. Vsako tekmovanje mora imeti pravila, ki postavljajo tekmovalce v enak izhodiščni položaj. Organizacija kontinentalnih filatelističnih razstav je za Evropo določena z FREGEX-om, organizacija svetovnih filatelističnih razstav z GREX-om. Dokumenta sta objavljena na www.fepanews.com (FREGEX) in www.f-i-p.ch (GREX). Za nas so po-

membno tudi dokumenti, ki govorijo o filatelističnih razstavah v okviru delovnih skupnosti Alpe Jadran filatelija, Balkanfila in Multilaterala, saj je FZS članica teh grupacij. Ne nazadnje je treba omeniti, da ima vsaka filatelistična razstava tudi svoj interni pravilnik, ki pa v glavnem povzema dele prej omenjenih pravilnikov. Sistem tekmovalnih filatelističnih razstav v Sloveniji je opredeljen v Pravilniku o filatelističnih razstavah, ki je bil sprejet 12. septembra 1998 in objavljen v NF 2/2002.

Slovenski razstavljalci smo v preteklih petnajstih letih zelo napredovali, ob tem pa smo izdelali sistem, ki bi ga naj »prehodil« vsak razstavljalavec. Prvi izdelek razstavljalcev običajno pokaže na domači razstavi nižjega ranga. Temu so namenjene razstave FIMERA v Trbovljah, ki so namenoma samo III. ranga. To pomeni, da je eksponat, če ni samo enovitrinski, lahko le v treh vitrinah, kar je dobrodošlo za začetnike, ki še nabirajo gradivo za končno podobo eksponata. Pomembni so tudi prvi komentarji sodnikov, ki razstavljalca usmerijo k nadaljnjemu razvoju eksponata.

Tej prvi predstavitvi, potem ko je eksponat dopolnjen in popravljen v smislu dobljenih priporočil, sledi sodelovanje na razstavi drugega ali prvega ranga, kot so običajno nacionalne razstave. Tu mora eksponat zadostiti že višjim zahtevam. Če se pokaže, da je eksponat uspešen, ga lahko razstavljalavec prijavi tudi na razstavo višjega ranga v tujini. To je povezano z zahtevo organizator-

jev vseh kontinentalnih in svetovnih razstav, kjer želijo eksponate ustrezne kakovosti.

Za sodelovanje na razstavah v tujini je v večini primerov dogovorjeno in urejeno tako, da gredo vse prijave preko izbranega zastopnika, nacionalnega komisarja, ki mora poleg vsega drugega tudi potrditi primernost ponujenega eksponata za posamezno razstavo. Prijava preko nacionalnega komisarja je predvidena tudi v 12. členu, točka 4, Pravilnika o filatelističnih razstavah FZS.

Pri slovenskih razstavljalcih pa je prisotna še ena stvar. Na večini razstav mora razstavljalavec, katerega eksponat je sprejet na razstavo, plačati ustrezno »najemnino« za razstavne vitrine (frame fee). Slovenskim razstavljalcem to pristojbino (zaenkrat) plačuje FZS, ki dobi za to ustrezna sponzorska sredstva od Pošte Slovenije. Normalno je, da želi Zveza vedeti, za kak eksponat gre plačilo.

Iz vsega zapisanega je povsem jasno, da želimo vedeti za vsak eksponat, ki ga naši razstavljalci prijavijo na razstavo v tujini, razen če jim je organizator razstave omogočil sodelovanje brez nacionalne zveze, kar pa ni običaj. V takem primeru Zveza tudi ni dolžna poravnati pristojbine za vitrine.

Vsem, ki boste želeli razstavljati v tujini, svetujemo, da upoštevate dogovorjeni »red« in najprej poiščete za razstavo izbranega nacionalnega komisarja. Takoj, ko je izbran, je to objavljeno na spletni strani FZS, največkrat pa se komisar »oglasí« sam s povabili za sodelovanje.

V gornjem zapisu so omenjeni različni rangi razstav. Ker nekateri očitno ne vedo, kaj to pomeni, ali pa na to niso pozorni, kratka razlaga.

Vsi eksponati na tekmovalnih raz-

stavah se ocenjujejo po pravilih, ki so sprejeta na nivoju Svetovne filatelistične organizacije (FIP). To so posebni pravilniki za posamezne razstavne razrede (SREV). Po omenjenih pravilnikih ocenjujejo sodniki eksponate ne glede na rang razstave, razen če je v internem pravilniku razstave drugače zapisano. Edina zaenkrat znana izjema je posebni pravilnik, po katerem se ocenjujejo eksponati na mladinski razstavi FIRAMLA, če se razstavljalavec seveda odloči za tako ocenjevanje. Njegov eksponat je namreč lahko ocenjen tudi po FIP pravilniku za mladinsko filatelijo.

V čem je torej smisel rangov razstav in v čem je razlika?

Ocenjuje se s sistemom točkovanja, pri katerem lahko dobi eksponat največ 100 točk. Število dobljenih točk je neodvisno od tega, na kakšni razstavi je eksponat razstavljan; odvisno je le od tega, v koliki meri eksponat izpolnjuje kriterije, ki jih zahteva pravilnik. Različni rangi razstav pa prinašajo razliko v zahtevanem številu točk za določeno barvo medalje. To je prikazano v preglednici:

Medalja	3. rang	2. rang	1. rang	Svetov.
Velika zlata	/	/	90	95
Zlata	75	80	85	90
Velika pozlačena	/	/	80	85
Pozlačena	65	70	75	80
Velika srebrna	/	/	70	75
Srebrna	55	60	65	70
Posrebrna	50	55	60	65
Bronasta	40	45	50/55	60

Na razstavah 3. in 2. ranga se podeljuje

samo pet nivojev medalj.

Razlog za tak sistem je v tem, da so na manjših razstavah, ki so praviloma nižjega ranga, razstavljeni začetni eksponati, ki v glavnem ne dosežejo velikega števila točk. Če bi bila na taki razstavi enaka zahteva kot je na kontinentalnih in svetovnih razstavah, bi imeli na njej pretežno le bronaste in srebrne medalje ali le diplome za sodelovanje, kar pa za razstavljalce seveda ni spodbudno. Seveda pa jim mora biti jasno, da z istim eksponatom, ki je dobil zlato medaljo na razstavi 3. ranga, lahko dobi na svetovni razstavi samo veliko srebrno medaljo.

Primer: eksponat, ki je na državni razstavi Ljubljana 2014 prejel 81 točk, je za to dobil zlato medaljo, saj je bila

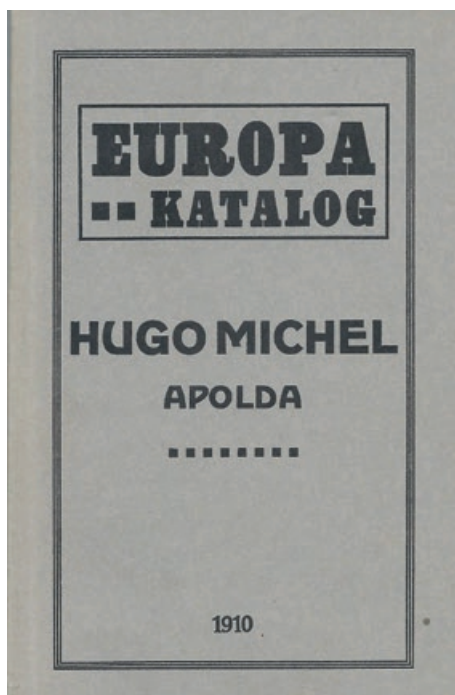
razstava 2. ranga. Isti eksponat je lahko dobil na razstavi kontinentalnega ali svetovnega ranga samo eno točko manj (79 namesto 80), pa je zato dobil samo veliko srebrno medaljo. V internem pravilniku razstave je treba zato vedno preveriti, kakšen je rang razstave, da ni na koncu po nepotrebnem slabe volje, kot se je to zgodilo razstavljalcem na letošnji KoprivnicaFili 2016, ki je bila neupravičeno postavljena na kontinentalni rang. Ne preseneča, da ni bila podeljena nobena zlata medalja. Rezultati slovenskih razstavljalcev na tej razstavi so objavljeni na spletni strani FZS.

Bojan Bračič
bojan.bracic@triera.net

Nekoč in danes

Takšen je katalog evropskih znamk MICHEL iz leta 1910. Ima 108 strani formata 11,8 x 18,8 cm, vendar so na 17 straneh uvod in reklame za nakup filatelističnega pribora. V katalogu so razen znamk takratnih evropskih držav prikazane tudi znamke, ki so jih uporabljali na poštah evropskih držav izven Evrope.

Danes obsega MICHEL katalog za Evropo osem knjig formata 15,5 x 22,5 cm. Vsaka od njih ima med 1200 in 1400 strani. Temu primerna je tudi cena. Takratni katalog je veljal dve marki, od tega je 0,20 marke pomenila poštnina. Danes stanejo posamezne knjige med 60 in 80 evri, brez poštnine seveda. Poseben komentar k temu ni potreben.

Redni zbor članov Filatelistične zveze Slovenije

Na rednem zboru članov FZS, ki je bil v soboto, 18. junija 2016, v dvorani Pošte Slovenije na Čopovi 11 v Ljubljani, so bili izvoljeni novi člani organov FZS.

V IO FZS: Bojan Bračič, Staša Bračič, Vencel Ferant, Michael I. Fock, Veselko Guštin, Izidor Jamnik, Srečko Kogoj, Vekoslav Krahulec, Marjan Malič, Marko Markač, Mitja Pelicon, Igor Pirc, Peter Suhadolc, Alojz Tomc, Ladislav Zajc.

Mihael I. Fock se je zahvalil za izvolitev, vendar se je iz zdravstvenih razlogov umaknil iz IO FZS. Tako je postal član Izvršnega odbora naslednji po številu prejetih glasov Peter Kramar.

V Nadzorni odbor: Mihael Hladnik, Zdenko Kalizan, Jože Keber, Boštjan Petauer, Zdravko Stradar.

V Častno razsodišče: Srečko Beričič, Rikardo Groselj, Mitja Mihelič, Tone Petek, Matjaž Senčar.

Novi Izvršni odbor se je sestel po končanem zboru članov FZS na svojem prvem sestanku in soglasno izvolil naslednje člane uprave:

Predsednik, Peter Suhadolc,
Podpredsednika: Bojan Bračič, Igor Pirc,
Tajnik: Vencel (Veni) Ferant
Blagajnik: Peter Kramar.

Na zboru so bila podeljena priznanja FZS.

Najvišje priznanje zaslužni filatelist je prejel Peter Suhadolc.

Priznanje Lovrenc Košir za življenjsko delo so prejeli Ludvik Kovač, Anton Repnik in Loen Štifter.

Zlato odličje Lovrenc Košir je dobil Marjan Merkač,
srebrno odličje Lovrenc Košir pa Sta-

ša Bračič, Jože Keber, Ivan Nanut in Tomislav Trpkovski.

Bronasto odličje Lovrenc Košir sta prejela Izidor Jamnik in Edward Paška priznanje diploma pa Borut Bončina, Boštjan Gorenšek in Božidar Štefanič.

Izidor Jamnik sprejema priznanje za drugo mesto, ki ga je v ocenjevanju aktivnosti doseglo Koroško filatelistično društvo Ravne na Koroškem (foto: V. Ferant).

Staša Bračič in Veni Ferant s posebnim priznanjem z Balkanfile.

Mihael I. Fock (levo) izroča Bojanu Kranjcu osvojeno veliko pozlačeno medaljo (foto: V. Ferant).

Poleg priznanj posameznikom so bili razglašeni tudi rezultati ocenjevanja aktivnosti društev, članov FZS, v letih 2014 in 2015.

1. FD Ljubljana, 3625 točk
2. KFD Ravne na Koroškem, 3352 točk
3. FD Lovro Košir, Škofja Loka, 3295 točk
4. DZ Ajdovščina-Nova Gorica, 2155 točk
5. FD dr. F. Marušić, Nova Gorica, 2075 t.
6. FD Idrija, 1780 točk
7. FD Maribor, 1510 točk
8. FD Žalec, 1389 točk
9. DZ Verigar, Brežice, 1260 točk
10. FD Drava, Muta-Vuzenica, 1235 točk
11. SFK Lovrenc Košir, Trst, 679 točk
12. FNK Celje, 560 točk
13. Filatelistična sekcija PND Ilirska Bistrica, 428 točk
14. FD Ivana Vavpotiča, Kamnik, 420 točk
15. FD Slovenj Gradec, 380 točk.

Zbor članov FZS sta izkoristila komisarja zadnjih razstav v tujini, ki so se jih udeležili slovenski razstavljavci, in svečano podelila dobljena priznanja. Staša Bračič je razdelila priznanja z Balkanfile 2016 v Tirani in Mihael I. Fock s Svetovne razstave New York 2016.

Več o zboru članov FZS in nekaterih nagrajencih v naslednji številki Nove filatelije, ki bo izšla predvidoma ob koncu septembra ali v začetku oktobra 2016.

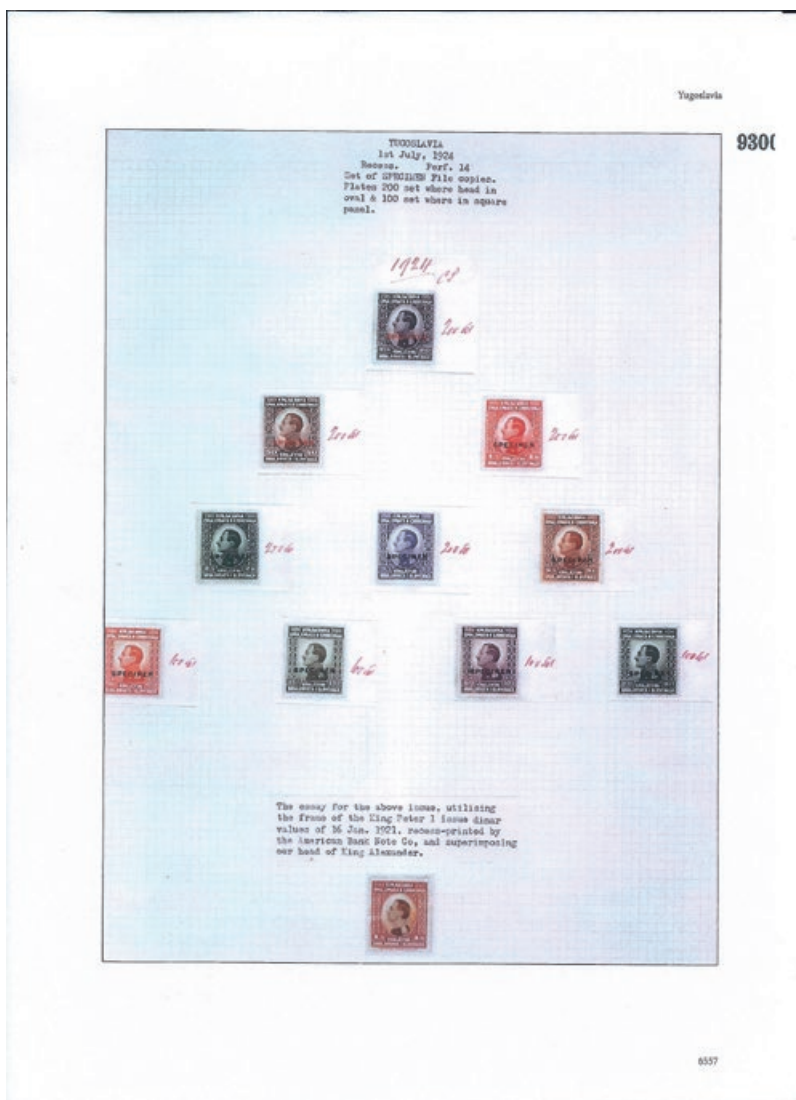
Peter Suhadolc (desno) prejema priznanje zaslužni filatelist od prvega nosilca tega priznanja Bojana Bračiča (foto: V. Ferant).

The De La Rue Collection

Frank L. Walton je dobil dovoljenje znamenite tiskarne De La Rue, ki je tiskala znamke za mnogo različnih držav sveta, da je lahko digitalno kopiral njihov arhiv. Tako je nastala izdaja v šestih knjigah leksikonskega formata, ki jo je izdal RPSL leta 2014.

V zadnji knjigi South Africa to Zululand so na dveh straneh prikazane znamke (vinjeta, specimni, barvne različice), ki jih je ta tiskarna tiskala za Kraljevino Srbob, Hrvatov in Slovencev, izdaja 1. julija 1924.

Prijatelj iz Krapine, ki sem mu pred nekaj časa poslal knjigo, mi je vrnil ovojnico te pošiljke, na kateri je na prvi pogled zanimiva »mešana frankatura«; poleg dveh slovenskih znamk je na levi strani še ena hrvaška. Natančnejši pregled je odkril, da je nekdo odstranil eno od treh (enakih) slovenskih znamk in na njeno mesto prilepil hrvaško. Zakaj je to storil, ni jasno. In vprašanje je, ali je bil

to kak zbiralec znamk, ali kak ljubitelj mopedov.

Bojan Bračič

LX-TELEGRAMI

Lepo je dobiti čestitko!

Urška Žolnir,
olimpijska prvakinja

Urška Žolnir

ŠOPEK SVEŽEGA SEZONSKEGA CVETJA ☺

Lično aranžirano sveže cvetje.

18,99€
/ kos

FONTANA

Bomboni iz
temne čokolade
in polnila, 194 g.

5,19€
/ kos

BAJADERA

Čokoladni
bomboni z
nugatom in
mandlji, 200 g.

5,90€
/ kos

NAVADNA LX-VOŠČILNICA

Velikost
120 x 170 mm

0,89€
/ kos

Z LX-telegramom poklonite svoje najlepše želje in misli.

Info & naročila:

080 14 00, telegrami.posta.si ali najbližja pošta

Zanesljivo vsepovsod
POŠTA SLOVENIJE
POŠTA IN FINANCE